

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ  
ІМЕНІ ВАЛЕНТИНИ ВОЛОШИНОЇ**

**КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА**

**на тему: ВПЛИВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА МОТИВАЦІЮ  
УЧІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Студентки 2 курсу МАПЗ групи

Галузі знань : 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності : 013 Початкова освіта

Освітньої програми: Початкова освіта.

**Загородньої Любові Василівни**

Науковий керівник:

канд пед. наук, доцент

**Любчак Людмила Володимирівна**

Розширена шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів: \_\_\_\_\_ Оцінка: ECTS \_\_\_\_\_

Члени комісії \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище та ініціали)

\_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище та ініціали)

\_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище та ініціали)

## ПЛАН

<b>ВСТУП</b> .....	3
<b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА МОТИВАЦІЮ УЧІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ</b> .....	9
1.1. Мистецтво як засіб розвитку особистості молодшого школяра: психолого-педагогічний ракурс .....	9
1.2. Мотиви учіння молодших школярів: дефінітивна характеристика...19	
1.3. Особливості впливу музичного мистецтва на розвиток мотивів учіння молодших школярів (за результатами експериментальних досліджень) .....	28
<b>РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ УЧІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ</b> .....	43
2.1. Використання музики мотиваційного спрямування на уроках у початковій школі .....	43
2.1.1. Використання засобів музики на уроках математичної, мовно-літературної, іношомовної освітніх галузей .....	45
2.1.2. Способи підвищення мотивації на заняттях фізичної культури засобами музики .....	54
2.1.3. Використання музичних засобів під час проведення уроків «Я досліджую світ» .....	61

2.2. Організація позаурочної діяльності мистецького спрямування для підвищення рівня мотивації молодших школярів .....	68
<b>ВИСНОВКИ</b> .....	88
<b>ЛІТЕРАТУРА</b> .....	92
<b>ДОДАТКИ</b> .....	100

## ВСТУП

**Актуальність дослідження.** Дитина приходить до школи з величезним бажанням вчитися. Вона переживає стан радісного подиву перед школою, перед таємницями, які на неї там чекають. Головною діяльністю для неї стає навчання. З дорослішанням і розвитком дітей мотиви змінюються. При цьому змінюється не тільки мотив навчання, а й характер ставлення до навчальних предметів.

Молодший шкільний вік є початком становлення мотивації навчання (М. Алексєєва, М. Боришевський, Г. Костюк, С. Максименко, Н. Побірченко, О. Савченко, В. Семиченко, О. Скрипченко та ін.), від якої залежить доля учня протягом всього шкільного періоду. Він має великі резерви формування мотиваційної сфери, які потрібно використовувати, щоб уникнути «мотиваційного вакууму» під час переходу до середньої школи. Не всі діти орієнтовані на навчання: вони мають різні потреби та бажання. Важливо знайти ефективні методи підвищення мотивації учіння молодших школярів, адже її наявність є важливою умовою успішної навчальної діяльності.

У Концепції Нової української школи наголошено на суб'єктності учіння, необхідності оволодіння учнями способами навчальної діяльності, досвіді взаємодії з іншими людьми [46]. Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і

навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» [55].

Найціннішим результатом початкової освіти в особистісному вимірі, згідно Концепції НУШ, є «здорова дитина, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя; це учень / учениця, які вміють вчитися з різних джерел і критично оцінювати інформацію, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином / громадянкою України» [37, с. 4 ]

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року змінилися підходи до організації освітнього процесу загалом і оцінювання учнів початкової школи. Оцінка, як мотив учіння, набуває дещо іншого значення. Більшою мірою принцип формування оцінювання, вербальне та рівневе оцінювання покликано сприяти формуванню впевненості щодо власних можливостей та навичок учіння. Закон дає право вчителю обирати разом із класом критерії оцінювання для кожного конкретного навчального завдання/системи навчальних завдань і це чудово. Але наразі спостерігається зниження мотивації учіння учнів 1-2 класів, зокрема через відсутність звичних оцінок [27].

Аналіз досліджень показує, що музичне мистецтво має неабиякий вплив на особистість (О. Ростовський, Л. Сбітнєва, Б. Теплов, А. Шевчук, С. Якимчук) і може впливати не лише на емоційну сферу, а й розумову діяльність молодших школярів (Г. Шевченко, А. Гогоберідзе, Ю. Новгородська).

Використання музичного мистецтва на уроках має величезний потенціал, проте аналіз практики викладання предметів вчителями початкових класів показує не готовність вчителя впроваджувати таку інтеграцію. Вчителі початкових класів не достатньо володіють прийомами та методами музичного мистецтва, щоб застосовувати його потенціал для

формування позитивної мотивації учіння зокрема. Відтак, актуальність проблеми, недостатня її розробленість у теорії та практиці навчання обумовила вибір теми дослідження: **«Вплив музичного мистецтва на мотивацію учіння молодших школярів».**

**Об'єкт:** процес становлення мотивів учіння молодших школярів.

**Предмет:** педагогічні умови використання музичного мистецтва як засобу розвитку мотивації учіння молодших школярів.

**Гіпотеза дослідження:** мотивація учіння молодших школярів значно зросте, якщо учитель у процесі організації навчання буде вміло поєднувати музичне мистецтво з практичною діяльністю учнів на предметах мовно-літературної, математичної, іншомовної освітньої галузі, інтегрованого курсу «Я досліджую світ», фізичної культури, використовуватиме різні форми роботи і створить належні умови для участі учнів у позаурочній діяльності музичного спрямування, оскільки музичне мистецтво є потужним засобом розвитку мотивів учіння молодших школярів, дозволяє їм відчувати ситуацію успіху.

**Мета дослідження:** обґрунтувати позитивний вплив музичного мистецтва на мотивацію учіння молодших школярів; систематизувати методи та прийоми використання музичного мистецтва на предметах різних освітніх галузей для підвищення позитивної мотивації учіння молодших школярів.

Дана мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- 1) проаналізувати стан досліджуваної проблеми в науковій літературі, масовому педагогічному досвіді;
- 2) розкрити особливості впливу музичного мистецтва на розвиток мотивів учіння молодших школярів;
- 3) розробити критерії та показники, визначити рівні сформованості мотивів учіння молодших школярів;
- 4) обґрунтувати педагогічні умови розвитку мотивів учіння молодших школярів на предметах різних освітніх галузей засобами музичного мистецтва;

5) розробити експериментальну методику використання засобів музичного мистецтва на різних уроках з метою впливу на мотивацію учіння дітей.

Для розв'язання поставлених завдань використовувалися наступні **методи дослідження:**

*теоретичні:* аналіз психологічної, педагогічної, музикознавчої, методичної літератури здійснювався з метою розробки теоретичних основ дослідження; аналіз навчальних програм НУШ, підручників з природознавства для початкової школи; аналіз, синтез, порівняння теоретичних положень, викладених у педагогічній та методичній літературі з метою вивчення проблеми дослідження та виділення методологічних засад формування позитивної мотивації учіння через музичне мистецтво;

*емпіричні:* спостереження, бесіда, анкетування, моделювання, експеримент. Зокрема, методи моделювання використовувалися в процесі створення методичної моделі використання музичного мистецтва в межах уроків різних галузей початкової школи; педагогічний експеримент – з метою визначення стану сформованості навчальних мотивів молодших школярів на початковому етапі дослідження; методи математичної обробки одержаних експериментальних даних з метою кількісного та якісного аналізу результатів дослідження.

**Методологічною основою** дослідження стали ідеї музикантів-педагогів, які створили цілісні системи масового музичного виховання дітей: Е. Жак-Далькроз, К. Орф, З. Кодай, а в останні десятиріччя – Д. Кабалевський; провідні положення сучасної шкільної музичної педагогіки (Е.Печерська, О.Ростовський, Л.Хлебнікова), висновки психологів щодо мотивів учіння молодших школярів (Г. Костюк, М. Савчин, О. Скрипченко, Р. Павелків), ідеї педагогів щодо методики використання музичного мистецтва в освітньому процесі початкової школи (О. Гайдамака, О. Гумінська, О. Корнілова, О. Савченко).

**Наукова новизна** роботи полягає в обґрунтуванні впливу засобів музичного мистецтва на мотивацію учіння молодших школярів, розкриття його навчально-виховних можливостей; розробленні методичної пропозиції щодо способів використання міжпредметних зв'язків музичного мистецтва й математики, української мови і читання, іноземної мови, «Я досліджую світ» і фізичної культури; упровадження музичних видів діяльності в позаурочний процес з метою впливу на мотивацію учіння дітей молодшого шкільного віку.

**Теоретична значущість** дослідження полягає в обґрунтуванні методики ефективного використання музичного мистецтва як засобу впливу на мотивацію учіння дітей молодшого шкільного віку.

**Практична значущість** дослідження полягає в розробленні власних методів і прийомів та систематизації вже існуючих щодо використання музичного мистецтва в освітньому процесі початкової школи; розробленні методики використання засобів музики у практиці викладання предметів математичної, мовно-літературної, іншомовної, освітніх галузей, інтегрованого курсу «Я досліджую світ» і фізичної культури з метою підвищення рівня позитивної мотивації учнів до навчання.

**Експериментальна база.** Дослідницька робота здійснювалася на базі Брацлавської спеціалізованої школи I-III ступенів Немирівського району Вінницької обласної Ради. Дослідженням було охоплено 40 учнів 3-х класів, 6 вчителів, з яких 2 – вчителі-методисти.

**Апробація результатів дослідження.** Попередні результати дослідження апробовано на:

- V Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» 17-18 листопада 2021 року.

- VI Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» 6 липня 2022 року.

За результатами проведеного дослідження наявні 2 одноосібні публікації:

1. Загородня Любов. Роль музичного мистецтва у розвитку soft skills молодших школярів з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 17-18 листопада 2021 р.) / редкол.: О.П. Демченко, Н.О. Комарівська, А.В. Хіля, Л.В. Любчак, Т.М. Кривошея, Л.А. Присяжнюк, І.Г. Барановська, О.М. Блашкова ; за заг. ред. О.П. Демченко. Вінниця, 2021. Вип. 4. С. 252-255.

2. Загородня Любов. Мотивація як фактор впливу на ефективність навчання молодших школярів. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.) / за ред. Н.О. Пахальчук; О.П. Демченко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля, 2022. Вип. 11. С. 198-201

Структура роботи. Магістерське дослідження складається зі вступу, двох розділів та п'яти параграфів з проблеми дослідження, висновків, списку використаних джерел (82 найменувань), 7 додатків. Повний обсяг роботи – 108 сторінок, з яких 79 сторінок основного тексту.

## **ВИСНОВКИ**

Аналіз психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми дає підстави стверджувати, що молодший шкільний вік є початком становлення навчальної мотивації.

Трактуючи поняття «мотиву», його співвідносять або з потребою, з предметом потреби або з переживанням цієї потреби та її задоволенням. Згідно з думкою науковців, мотивами можуть бути уявлення, ідеї, почуття й переживання, предмети зовнішнього світу, словом, усе те, у чому втілена потреба. Аналіз вітчизняних наукових досліджень, які визначають мотиваційну складову як компонент навчальної діяльності (М. Алексєєва, Н. Бойко, М. Боришевський, С. Гончаренко, Г. Костюк, С. Максименко, Н. Побірченко, В. Рибалко, О. Савченко, В. Семиченко, О. Скрипченко та ін.) визнають її провідною. Науковці вважають, що мотиваційна основа навчальної діяльності формується на початковій ланці, тому цей етап має важливий резерв для розвитку мотиваційної сфери учнів.

Мотиви учіння та мотиви в цілому класифікуються по-різному. Залежно від ступені важливості для особистості – домінуючі, смислоутворювальні та мотиви-стимули, в залежності від того, що саме є спонукальною силою –

«зрозумілі мотиви» та «дійсно дієві»; за рівнем усвідомлення – повністю або не повністю усвідомлені, свідомо замасковані, несвідомі та ін. За О. Савченко внутрішня мотивація учнів молодшого шкільного віку нестійка, їх зацікавленість переважно в результатах. Намагаючись подолати інтелектуальні труднощі та досягти навчальних цілей, молодші школярі залежать від ситуації: веселих завдань, змагальності, підтримки дорослих, друзів тощо.

Провідним мотивом навчальної діяльності молодших школярів є пізнавальний інтерес. Пізнавальні інтереси – це група мотивів, пов'язана зі змістом і процесом учіння, спрямована на опанування способом певної діяльності. Основним змістом мотивації учіння молодших школярів є «навчитися вчитися». У цей час закладається основа мотивації до навчання, від якої залежить майбутній рівень пізнавальних здібностей людини.

Формуванню мотивації сприяє загальна атмосфера з позитивним ставленням до навчання, залучення учнів до спільної навчальної діяльності (через парну, групову роботу), побудова партнерських відносин «педагог-учень» з використанням різноманітних методів стимулювання на основі створення успішних ситуацій, створення позитивних емоцій у процесі навчання тощо. Мотивація є фактором успішності навчальної діяльності молодших школярів, тому актуальними є питання про підвищення рівня її спрямованості.

Нами визначено та описано особливості формування мотивів учіння молодших школярів засобами музичного мистецтва. Музика – це мистецтво, яке має сильний емоційний вплив на особистість й пропонує неперевершені можливості для розвитку творчих здібностей, особливо в молодшому шкільному віці. Як і будь-який вид мистецтва, музичне мистецтво впливає на всебічний розвиток особистості молодшого школяра, спонукає до естетичних переживань, активізує розумову діяльність, підвищує інтелект, працездатність, сприяє гармонійному розвитку дитини.

Музичне мистецтво відіграє важливу роль в естетичному, моральному, розумовому, етичному, духовному, фізичному розвитку – формуванні особистості молодших школярів. У процесі музичної діяльності діти долучаються до історичних і культурних надбань народу, розвивають свій кругозір, пізнавальні інтереси та естетичні смаки, творчі здібності, музика сприяє створенню позитивних емоцій, ситуації успіху через самореалізацію у процесі навчання. Музичне мистецтво займає чільне місце у формуванні особистості молодшого школяра, слугує важливим мотивом навчання.

Вивчаючи вплив музичного мистецтва на мотивацію учіння учнів початкової школи нами було проведено експериментальне дослідження. Педагогічний експеримент передбачав вирішення низки завдань: експериментально визначити провідні мотиви учіння молодших школярів; обґрунтувати педагогічні умови використання завдань музичного спрямування в освітньому процесі початкової школи; на основі визначених педагогічних умов систематизувати комплекс методів і прийомів використання музичного мистецтва для підвищення рівня навчальної мотивації учнів; визначити ефективність використання пропонованих прийомів у контексті підвищення навчальної мотивації молодших школярів.

Результати констатувального експерименту показали, що за визначеними нами критеріями низького рівня чи негативного ставлення до школи в обох класах, експериментальному і контрольному, немає. При цьому переважає відсоток учнів на достатньому рівні мотивації учіння – 12 учнів (63,15%) в ЕГ й 15 учнів (71,42%) в КГ, високий рівень у кожному з класів мають по 5 учнів (26,33% ЕГ й 23,81% в КГ). Зовнішня мотивація переважає в експериментальній групі – 2 учні (10,52), а в контрольній такий вид мотивації має 1 учень (4,77%). Проведене нами анкетування щодо з'ясування ролі музичного мистецтва як фактору впливу на мотивацію учіння молодших школярів дає нам підстави стверджувати, що даний вид мистецтва позитивно впливає на навчальну діяльність учнів.

Нами було обґрунтовано педагогічні умови, за яких відбувається успішне формування внутрішніх мотивів учіння молодших школярів, а саме:

- вміле поєднання музичного мистецтва з практичною діяльністю учнів на різних навчальних предметах,

- органічне включення засобів музичного мистецтва у структуру уроків мовно-літературної, математичної, іншомовної освітньої галузі, уроків фізичної культури та інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

- використання різних форм роботи та створення належних умов для участі учнів у позаурочній діяльності музичного спрямування

Реалізація даних умов в освітньому процесі початкової школи допоможе зробити його більш цікавим, корисним та захоплюючим, а вмотивовані на навчання діти будуть мати змогу самоудосконалюватися впродовж усього життя.

На формувальному етапі дослідження нами розроблено *експериментальну методiku використання засобів музичного мистецтва на різних уроках* з метою впливу на мотивацію учіння дітей:

- використання пісень-мотиваторів на початку дня,
- використання спеціальної музики на початку уроку (з допомогою діджея класу),

- включення на різних етапах уроків математики, української мови і читання, англійської мови, фізкультури, «Я досліджую світ» елементів слухання музики, музично-дидактичних ігрових, ритмо-інтонаційно-пластичних імпровізацій, гри на дитячих музичних інструментах, доповнюючи їх тілесною перкусією або боді-перкашн – плесканням у долоні, клацанням пальцями, стуканням ліктями чи нігтями по столу (степ-хенд) тощо.

Всі ці засоби мають на меті використання музичного мистецтва як засобу розвитку як музичних, творчих, так і мисленневих та фізичних здібностей учнів; ігрові навчальні ситуації сприяють поглибленню знань, підвищенню настрою, розвивають творчість, виконавську майстерність у

молодших школярів, створюють атмосферу радості на уроках і в позаурочний час, що має позитивний вплив на формування позитивних мотивів учіння.

Отримані дані не вичерпують усіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективними надалі можуть вважатись дослідження впливу музики на розвиток творчих здібностей учнів, формування їх емоційної сфери; вивчення новітніх форм співпраці вчителя з батьками в організації позаурочної діяльності мистецького спрямування.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Н. Навчити сприймати красу. Естетична парадигма у навчанні англomовного спілкування. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2003. №1. С. 178 – 181.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник. Київ : Либідь, 2008. 848 с
3. Білоус В. В. Мобільні додатки для навчання математики як засіб підвищення мотивації учнів молодшої школи. *Відкрите освітнє середовище сучасного університету*. 2017. №3. С. 303–309. URL : <https://openedu.kubg.edu.ua/>
4. Бойченко Л. Мотивація навчальної діяльності. *Завуч*. 2011. № 11. С. 3–8.
5. Большакова І. О., Пристінська М.С. Українська мова та читання : підруч. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 2. Харків : Ранок, 2020. 112 с.
6. Большакова І. Формування мотивації до навчання. *Початкова освіта*. 2015. № 6. С. 21–32.
7. Борщ О. Ігротека у допомогу вчителю музики. *Початкова школа*. 2010. №7. С. 38-43
8. Варченко, Н. Розвиток мотивації молодших школярів. *Англійська мова та література*. 2013. № 16–18. С. 2–5.
9. Вашуленко О.В. Інтеграція різних видів мистецтва на уроках літературного читання. *Учитель початкової школи*. 2016. № 2. С. 19-20.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / упоряд.: О. О. Єрошенко. Донецьк : ТОВ Глорія Трейд, 2012. 864 с.
11. Вікова і педагогічна психологія : навч. посіб. 2-ге вид. / Скрипченко О.В. та ін. Київ : Каравела, 2008. 400 с.
12. Вільчковська А. Е. Музичне виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (історичний аспект): монографія. Петрков-Трибунальський : NWP, 2013. 293 с.
13. Вільчковська А. Е. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. *Особливості інтеграції музики й рухової*

*діяльності школярів у процесі фізичного виховання/* Університет Яна Кохановського в Кельцях, Філія в Пйотркуві Трибунальському, Польща. № 3(47), 2019. С.10–16 URL: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2019-03-10-16> (дата звернення: 10.09.2022)

14. Вовк М. Тенденції удосконалення музичної виконавської діяльності молодших школярів. *Початкова школа*. 2012. №12. С. 50-53
15. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 2-е вид., доп. Київ : Академвидав, 2007. 616 с.
16. Воляннюк А. Мотивація як фактор підвищення навчальної успішності молодших школярів. *Наук зб. «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка»*, 2020. Том 1. № 27. с. 241-245
17. Галина К. Творчо-дослідницька діяльність учителя як засіб формування мотивації учіння молодших школярів. *Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів*. (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 5-7 квітня 2011 р. / ред. кол. Г.С.Тарасенко, В.М.Литовченко, Л.С.Лойко та ін. Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. Вип. 9. С. 91-95. (Серія: Початкове навчання).
18. Гумінська О.О. Концепція формування діяльної особистості в процесі музичного виховання. *Завуч*. 2005. №6 . С. 15-21
19. Гумінська О. Технологія самовираження учнів у процесі колективного музикування. *Мистецтво та освіта*. Київ : Педагогічна думка, 2020. №3. С. 20-26
20. Гущина Н. І. Нова українська школа: організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2021. 160 с.

21. Деменєва О.Б. Формування позитивної мотивації учіння учнів молодших класів. *XV всеукр. прак-пізнав. інтернет-конф.* URL : <https://cutt.ly/IMmjIAg> (дата звернення 10.11.2021)
22. Демченко О. Європейські орієнтири у підготовці майбутніх педагогів до використання театру в соціально-виховній роботі. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 22-23 квітня 2021 р.). Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С.467-471.
23. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять. К. : Видавничий дім «Слово», 2012. 432 с.
24. Демченко Я. М. Засоби формування мотивації навчання молодших школярів. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. пр. / ХНПУ 11 ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. Вип. 47. С. 14–24.
25. Державний стандарт початкової освіти від 24 липня 2019 р. № 688. URL : <https://cutt.ly/dMcpOjS>
26. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: підруч. Київ : Академвидав, 2012. 179 с.
27. Заброцький М. М. Вікова психологія: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : МАУП, 2002. 92 с.
28. Закон України «Про повну загальну середню освіту» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
29. Зелінська Л. Підвищення знань молодших школярів шляхом мотивації навчальної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2014. №8. С. 228-232

30. Іваницький А.І. Український музичний фольклор: підруч. для вищ. учб. закл. Вінниця : Нова книга, 2004. 320 с.
31. Інтеграція знань з предметів природничо-математичного циклу: проблеми та шляхи їх вирішення. *Інтернет-семінар II частина*, 2012 р.  
URL : [www.ippro.com.ua/](http://www.ippro.com.ua/)
32. Казьмін В. Проблема формування мотивації у навчальній діяльності. *Завуч*. 2004. № 5. С 9–12.
33. Калашнікова, О. 2022. Портрет у музиці: від інтонації до музичного образу. *Мистецтво та освіта*. 1-2 (Лип 2022).
34. Канюк С. С . Психологія мотивації: навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 284 с.
35. Кібалова Т. Завдання та вправи на уроках музики. *Мистецтво та освіта*. 2009. №4. С. 23-25
36. Кіт Г.Г., Демченко О.П. Готовність майбутнього вчителя до організації творчої навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів в умовах НУШ. *Нова українська школа: початок реформ: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 27 березня 2020 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2020. С.251-255.
37. Коваль Т. В. Виховання молодших школярів засобами української народної пісні в умовах Нової української школи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 27. Том 3. С. 107-112.
38. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / за ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.

39. Концепція нової української школи URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (Дата звернення 12.10.2022)
40. Кузовкова О. Як розвивати мовлення на музичних заняттях. *Музичний керівник*. №1. 2022
41. Куркіна С. В. Колективне музикування учнів молодшого шкільного віку на уроках музичного мистецтва. *Наукові записки*. Вип 173, 2018. С. 124-128.
42. Лебедєв В.К. Використання народних музичних інструментів у загальноосвітній школі: навч. метод. посіб. зі спеціальності «Музична педагогіка та виховання» для студентів музично-педагогічних факультетів та вчителів музики. Вінниця: Нова книга, 2004. 112 с.
43. Лупінович С. Навчаємося залюбки! Формування мотивації до навчання в учнів молодших класів. Харків : Основа, 2009. 107 с.
44. Любчак Л. Вплив особистості вчителя на формування позитивних мотивів навчання молодших школярів. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами*: зб. матеріалів IV Всеукр. наук. практик. Конф. з міжнародною участю (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 10-11 грудня 2020 р.) / редкол.: О. П. Демченко, В. І. Імбер, Н. С. Казьмірчук, Н. О. Комарівська, Л. В. Любчак, Н. А. Олійник, А. В.Хіля ; за заг. ред. О.П.Демченко. Вінниця, 2020. Вип. 3. С. 87-91
45. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посіб. Вид. 3-є перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
46. Масол. Л. М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу : навч. метод. посібн. Київ : Генеза, 2019. 208 с.
47. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 30.10.2022)

48. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи URL: [https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola\\_compressed.pdf](https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola_compressed.pdf) (дата звернення: 15.10.2022)
49. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bibik. Kyiv : Litera LTD, 2019. 208 s.
50. Ovsjaneckja L. P. Motivacijna osnova tvorčosti. *Filosophija, sociologija, psihologija*: zb. nauk. pracj. Ivano-Frankivskj : VDV CIT, 2007. Vip. 12. Č 2. S. 23–30
51. Olexjuk O. M. Muzyčna pedagogika: navč posib. Kyiv : KNUKiM, 2006. 188 s.
52. Pavelkiv R.V. Vikova psihologija: pidručnik. Kyiv : Kondor, 2011. 469 s.
53. Padalka G. M. Pedagogika mystecstva (Teorija i metodika vykladannja mystecjckix disciplin). Kyiv : Osvita Ukraïni, 2008. 274 s.
54. Pahaljčuk H.O., Grošovenko O.P., Holjuk O.A. Onovlennja tradicijnoï metodiki provedennja fizkuljturnogo zanjattja z doškilynikami ta molodšimi škoľarjami. *International scientific and practical conference «Physical culture and sports in the educational space: innovations and development prospects» : conference proceedings, March 5–6, 2021. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing»*. S. 88-91.
55. Pečersjka E.P. Uroki muzyki v počatkovix klasax : navč. posib. Kyiv: Libidj, 2001. 272 s.
56. Prisenko V. Motivacija do navčannja. *Zavuč*. 2011. № 6. S.21–22
57. Pro osvitu : Zakon Ukraïni vid 05.09.2017 r. № 2145- VIII. Holos Ukraïni. 2017. 27 veres. (№ 178-179). S. 10– 22.
58. Psihologičnij slovník / avt.-upor. V.V.Sinjavskij, O.P.Seržeenkova/ za red. H.A.Pobirčenko. Kyiv : Naukovij svit, 2007. 274 s
59. Rostovskij O. J. Metodika vykladannja muzyki u počatkovij školi: navč.-metod. posib. Ternopilj : Navčalna kniha – Bogdan, 2001. 216 s.
60. Rudničjka O. P. Pedagogika: zagaljna ta mystecjcka: navč. posib. Ternopilj : Navčalna kniha – Bogdan, 2005. 357 s.

61. Савченко О. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. *Рідна школа*. № 1-2. 2018. С. 3–7.
62. Савченко О. Я Дидактика початкової школи: підруч. для студ. пед. факультетів. Київ : Генеза, 2002. 368 с.
63. Савченко Т. Т. Вокальна музика. *Музика в школі*. 2010. №10. С. 2,3.
64. Савчин М. В., Василенко Л. П.. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Академ-видав, 2011. 384 с.
65. Савчук Г. Музично-педагогічні погляди З. Кодая. *Мистецтво та освіта*. 2009. №4. С. 25
66. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
67. Сергєєнкова О.П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В.. Педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
68. Сидоренко В. Концепти Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. *Методист*. 2018. № 5. С. 4–17.
69. Скрипченко О. В., Долинська Л.В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія: підруч. Київ : Каравела, 2011. 163 с.
70. Сухомлинський В. О. Естетичне сприймання і естетична творчість : вибр. твори : в 5 т. Т. 4. Київ : Рад. школа, 1977. С. 377-385.
71. Типові освітні програми 1-2 та 3-4 кл. Нова українська школа. Київ : Світоч, 2019. 336 с.
72. Урбанська Л. Мотивація учнів до навчання і саморозвитку. *Завуч*. 2011. № 9. С. 3–6.
73. Халецька Л. П. Використання пісенного матеріалу у навчанні французької мови. *Іноземні мови*. 2008. № 2. С. 3 - 7.
74. Харченко Н. А. Проблема особистості учня як провідна тенденція у системі психологічних поглядів Г. С. Костюка. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*: зб.

- наук. праць. Серія 12. Психологічні науки. Вип. 45 (69) / ред. колегія В. П. Андрущенко та ін. Київ. 2014. С. 213 – 219.
75. Хох Т. Вишинська Н. М'які навички для жорсткого світу: розвиваємо за допомогою імпровізації. *Музичний керівник*. №1. 2022 URL: <https://emuzker.expertus.com.ua/946264>
76. Цимбалару А. Д. Освітня програма як інноваційний ресурс розвитку початкової освіти. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 3. С. 84–91
77. Шиян Р. Б. Типова освітня програма URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf> (Дата звернення 16.10.2022)
78. Щедролосєва К.О. Музикотерапія та її лікувально-педагогічні можливості. URL : <https://uchika.in.ua/formuvannya-cilisnogo-svitoglyaduchniv-na-urokah-matematiki.html> (Дата звернення 03.11.2022)
79. Bakhmat Nataliia, Kolosova Olena, Demchenko Olena , Ivashchenko Irina, Viktoria Strelchuk. APPLICATION OF INTERNATIONAL SCIENTOMETRIC DATABASES IN THE PROCESS OF TRAINING COMPETITIVE RESEARCH AND TEACHING STAFF: OPPORTUNITIES OF WEB OF SCIENCE (WOS), SCOPUS, GOOGLE SCHOLAR. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 15th July 2022. Vol.100. No 13. P.4914-4924. URL: <http://www.jatit.org/volumes/Vol100No13/21Vol100No13.pdf>.
80. Brovchak L. S., Likhitska, L. M., Starovoit, L. V., Todosiyenko N. L. Pedagogical Potential of the Arts Complex in the Process of Formation of Aesthetic Perception of Junior Pupils. *Rezeknes Tehnologiji Akademija*. Rezekne, Latvijas Republika, 2020. С. 98–108.
81. Dalkroze E. *Pisma wybrane*. Warszawa: WSP, 1992. 132 s.
82. Iryna Lapshyna, Lyudmila Lyubchak. Using the Technology of Collective Game Communication in the Process of Forming the Diamonological Competency of Primary School Pupils // *Society. Integration. Education*.

Proceedings of the International Scientific Conference. Volume II. School Pedagogy. Preschool Pedagogy. May 24th -25th, 2019. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies. 2019. P. 267-279.

83. Lazarenko N. Brovchak L., Starovoit L. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 24-25, 2019. P.422-439
84. Liubchak L., Demchenko O., Kit H. FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' TRAINING FOR WORKING WITH FAMILY ON ESTABLISHING HUMANE RELATIONSHIPS BETWEEN PARENTS AND CHILDREN. *New challenges in the development of future specialists* : collective monograph. Universitatea Dunarea de Jos Galați, Romania. 2021. pp.229-243.
85. Susan Hallam. The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*. August 2010. URL : <https://www.researchgate.net/publication/242560857> (Дата звернення 21.09.2022).
86. Oseredchuk Olga, Drachuk Oleksandra, Demchenko Olena, Voitsekhivska Natalia, Sabadosh Yuliia, Sorochan Maryna. Application of Information Technologies is a Necessary Condition for Qualitative Monitoring of Higher Education and Modernization of Educational Process. *ICSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.22 No.3, March 2022 501-509. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.3.64>
- 87.